

Kohijoki ym.: Ehdotus laiksi rikoslain 23 luvun muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan rikoslain liikennejuopumussäännöksiä muutettavaksi siten, että rattijuopumuksen ja törkeän rattijuopumuksen promillerajoja alennettaisiin. Rattijuopumuksen rangaistavuus alkaisi jo, kun moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan veren alkoholipitoisuus ajon aikana tai sen jälkeen on 0,3 promillea. Törkeän rattijuopumuksen promilleraja alenisi 1,0 promilleen, ja samalla törkeästä rattijuopu-

muksesta tuomittavan sakkorangaistuksen päiväsakkojen minimimäärä nousisi sataan päivä-sakkoon.

Aloitteessa ehdotetaan myös rikoslain vesiliikennejuopumussäännöksiä muutettavaksi siten, että rangaistavuuden alarajaksi tulisi 1,0 promillea edellyttäen, että olosuhteet ovat sellaiset, että teko on omiaan vaarantamaan toisten turvallisuutta.

PERUSTELUT

1 päivänä huhtikuuta 1977 voimaan tulleella rikoslain 23 luvun muutoksella liikenne- ja vesiliikennejuopumussäännöksiä muutettiin niin, että maassamme otettiin käyttöön nk. promillerajat. Siirtämällä liikennejuopumusta koskevat säännökset rikoslakiin haluttiin samalla korostaa liikennejuopumuksen paheksuttavuutta. Kokemusten perusteella voidaan nyt todeta, että liikennejuopumustapausten tuomioistuinkäsittelyssä oikeuskäytäntö on promillerajojen käyttönoton myötä yhtenäistynyt, mutta toivottua riittävää ennalta ehkäisevää vaikutusta ei nykyisten säännösten avulla ole saatu aikaan.

Huolimatta liikenneturvallisuusvalistuksesta ja kiinnijäämisriskin lisääntymisestä on liikennejuopumusrikollisuus maassamme määrällisesti lisääntynyt erittäin huolestuttavasti. Suomessa on koko 1980-luvun aikana vuosittain joutunut teostaan kiinni yli 20 000 henkilöä liikennejuopumuksen takia. Vuosikymmenen loppua kohti näiden tapausten määrä on vuosittain noussut ja oli vuonna 1990 jo noin 31 000.

Asian ajankohtaisuudesta kertovat nykyisin aivan päivittäin uutiset juopuneiden aiheuttamista tieliikenneonnettomuuksista ja veneilykau-

sina ruorijuoppojen aiheuttamista veneliikenneonnettomuuksista sekä niissä kummassakin tapahtumaryhmässä ihmisille aiheutuneista vakavista seurauksista — kovin lukuisista liikennekuolemista ja -vammutumisista.

Yleinen suhtautuminen tieliikenne- ja vesiliikennejuopumukseen on Suomessa muuttunut yhä paheksuvammaksi. On vaadittu täyden raittiuden omaksumista liikenteessä, ja toisaalta on esitetty vaatimuksia seuraamusjärjestelmän tehostamiseksi mm. langettavia promillerajoja alentamalla. Liikennejuopumukseen liittyvien rangaistussäännösten tulee kuitenkin olla suhteessa myös muista rikoksista tuomittavien seuraamusten kanssa, joten rangaistustason kovin huomattava ankaroittaminen ei liene perusteltua ja rangaistustason määrittelemineen jää vastakin tuomioistuinten tehtäväksi. Mutta täyden raittiuden periaatetta voidaan kuitenkin lähestyä, oikeuskäytäntöä olennaisesti kiristämättä, alentamalla promillerajoja.

Tämän vuoksi aloitteessa ehdotetaan muutettavaksi rikoslain 23 luvun 1 §:n sanamuotoa niin, että tavallisen rattijuopumuksen rangaistavuus alkaisi jo, kun moottorikäyttöisen ajoneuvon

kuljettajan veren alkoholipitoisuus ajon aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,3 promillea. Vastaavasti rikoslain 23 luvun 2 §:n sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi niin, että rattijuopumus muuttuisi törkeäksi jo, milloin kuljettajan veren alkoholipitoisuus ajon aikana tai sen jälkeen on vähintään 1,0 promillea tai kuljettajan kyky virheettömiin suorituksiin on muuten tuntuvasti huonontunut.

Törkeästä rattijuopumuksesta tuomitaan säännönmukaisesti vapausrangaistukseen, joka ensikertalaisille on yleensä ehdollinen. Tämän ohella ensikertaiseen törkeään rattijuopumukseen syyllistynyt tuomitaan säännönmukaisesti myös oheissakkoon. Törkeää rattijuopumusta koskevan rangaistussäännöksen mukaan voidaan tekoon syyllistynyt tuomita myös pelkäänsä sakkorangaistukseen. Mutta tällöin on päiväsakkojen lukumäärälle asetettu erityinen 60 päiväsakon alaraja, minimi. Yleistävistä syistä tätä minimiä on syytä korottaa niin, että päiväsakkojen vähimmäismäärä nostetaan saatan päiväsakoon, jolloin sakkorangaistuksen rangaistusarvo suhteessa ehdolliseen vankeusrangaistukseen ja sen ohella tuomittavaan sakkorangaistukseen, oheissakkoon, olennaisesti nousee.

Alkoholi heikentää arvostelu-, arviointi- ja huomiokykyä myös vesiliikenteessä. Myös vesiliikenteessä juopuneen veneenkuljettajan riski joutua onnettomuuteen on humalatilan asteesta riippuen moninkertainen selvään kuljettajaan nähden. Se näkyy hukkumistilastoissa erittäin synkällä tavalla.

Laissa nykyisin oleva langettava promilleraja,

vähintään 1,5 promillea, on aivan liian korkea. Varmuutta lähentelevällä todennäköisyydellä se houkuttelee ja rohkaisee runsaaseen alkoholin käyttöön ja vie käytännössä pohjan pois valvonnalta. Se saattaa vaikuttaa valvojiksi pantujen työmotivaatioonkin, kun hurjan korkeaksi säädetty promilleraja antaa suojan laillisesti juopuneille veneenkuljettajille aina puolentoista promillen humalatilaan asti. Käytännössähän näissä tapauksissa promilleraja yksinään on ratkaiseva. Rangaistavuuden vaihtoehtoinen edellytys, "huonontunut kyky tehtävän vaatimiin suorituksiin", on jo alun perin jäänyt valvontaa ajatellen jokseenkin merkityksettömäksi. Aloitteessa ehdotetaan muutettavaksi rikoslain 23 luvun 6 §:n säännöstä vesiliikennejuopumuksesta siten, että promilleraja laskisi 1,5 promillesta 1,0 promilleen. Uusittu säännös mahdollistaisi aluksen kuljettajan rankaisemisen vesiliikennejuopumuksesta, mikäli hän on nauttinut alkoholia tai muuta huumavaa ainetta niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut tai hänen verensä alkoholipitoisuus on tehtävän aikana tai sen jälkeen vähintään 1,0 promillea ja olosuhteet ovat sellaiset, että teko on omiaan vaarantamaan toisten turvallisuutta.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on sen hyväksynyt.

Edellä esittämillämme perusteilla ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikoslain 23 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikoslain 23 luvun 1 ja 2 § sekä 6 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 10 päivänä joulukuuta 1976 annetussa laissa (960/76), näin kuuluviksi:

23 luku

Liikennejuopumuksesta

1 §

Joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus on ajon aikana tai sen jälkeen vähintään 0,3 promillea, on tuomittava *rattijuopu-*

pumuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

2 §

Jos 1 §:ssä tarkoitetun henkilön veren alkoholipitoisuus on vähintään 1,0 promillea tai hänen kykynsä virheettömiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut ja olosuhteet ovat sellaiset, että

teko on omiaan vaarantamaan toisten turvallisuutta, hänet on tuomittava *törkeästä rattijuopumuksesta* vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi tai vähintään sataan päiväsakkoon.

6 §

Jos joku kuljettaa alusta nautittuaan alkoholia tai muuta huumaaavaa ainetta niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut tai hänen verensä alkoholipitoi-

suus on tehtävän aikana tai sen jälkeen vähintään 1,0 promillea, ja olosuhteet ovat sellaiset, että teko on omiaan vaarantamaan toisten turvallisuutta, hänet on tuomittava *vesiliikennejuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 25 päivänä huhtikuuta 1991

Maunu Kohijoki
Oiva Savela

Anna-Kaarina Louvo

Päivi Varpasuo
Ben Zyskowitz

Tuula Linnainmaa
Kyösti Toivonen
Väinö Saario

